

Vid en ceremoni hos Saab i Linköping den 6 september överlämnades det första exemplaret av Gripens C-version till Försvarets materielverk (FMV), representerat av generaldirektören **Birgitta Böhlin**. Innan dess hade två provflygningar genomförts med flygplanet i tillverkarens regi.

Flygplanet överlämnades också symboliskt till flygvapnet genom att generalinspektör **Mats Nilsson** tog emot dess loggbok. Men det dröjer ytterligare en tid innan JAS 39C kommer ut på förband, det sker först efter att FMV:s provflygare och TUJAS39:s piloter genomfört sina provprogram av den nya versionen.

Utvecklingsarbetet av JAS 39C beställdes av FMV under 1997 och den nya Gripen-versionen har på en mängd punkter anpassats för att kunna opereras utomlands, även i samverkan med andra nationers stridskrafter. C-versionen är i stort sett av samma utförande som exportversionen, som Saab kallar Gripen EBS (Export Baseline Standard).

Bland nyheterna med JAS 39C märks möjligheten att kunna utöka aktionstiden genom att tanka i luften, liksom att kunna kommunicera med Nato:s ledningssystem.

Färgbildskärmar

Undantaget lufttankningsröret, uppvisar JAS 39C inga exteriöra skillnader i jämförelse med de tidigare A- och B-versionerna. Men invändigt är förändringarna så pass omfattande att Saabs provflygare **Mats Torbjörnsson** vid leveransceremonin betecknade C-versionen som ett "nytt flygplan".

Vad han åsyftade var främst förarkabinen, där det märks tydliga förändringar. Den stora nyheten ses på frontpanelen där de tidigare monokroma bildskärmarna ersatts av tre större färgskärmar, där flyg- och målinformationen presenteras.

Textinformation presenteras på engelska. Fart och höjd indikeras i knop respektive fot, i stället för som tidigare i måttenheten meter.

Nu levereras JAS 39C

Internatione

Foto: Per Kustvikk/Saab

la Gripen

AV PETER LIANDER

Nu flyger en ny Gripen-version, JAS 39C, som är anpassad för operationer utomlands. Det första flygplanet har överlämnats till Försvarets materielverk för utprovning innan C-versionen kommer ut på förband 2004.

JAS 39C har bland annat längre aktionstid

genom att kunna tankas i luften. En nyhet i kabinen är att instrumentpanelen karaktäriseras av tre stora färgskärmar, analoga instrument saknas helt.

JAS 39C kommer att ingå i det internationella snabbinsatsförbandet Swafrap JAS39.

Provflygaren Mats Torbjörnsson i samspråk med en flygtekniker efter den första flygningen med JAS 39C den 14 augusti.

Den 6 september överlämnades flygvapnet till Flygvapnets generalinspektör Mats Nilsson vid en ceremoni hos Saab.

Lufttankningsröret fälls ut från JAS 39C.

Anmärkningsvärt är också att reservinstrument av "klocktyp" - som vi är vana att se dem - för höjd, fart, attityd, horisont och motorn inte alls förekommer i JAS 39C. Ett förhållande som är världsunikt. Skulle reservinstrumenten behövas, presenteras de i en särskild så kallad mode på bildskärmarna.

Förändringen av kabinlayouten har också medfört att det till och med finns tomma ytor på sidopanelerna, vilket är gynnsamt med tanke på utvecklingsmöjligheterna och eventuella tillkommande system.

En anpassning av skrovet och de olika delsystemen har också skett med syfte att Gripen ska kunna användas i betydligt varmare klimatförhållanden än det svenska. Ett väl fungerande kylsystem är nödvändigt för såväl piloters som datorers välbefinnande och funktion.

Strukturellt har JAS 39C förstärkts, vil-

ket medger att de exempelvis kan svänga hårdare med vapenlast än tidigare.

Vapenbalkarna har anpassats till Nato-standard, liksom bränsle- och luftanslutningar.

Nato-kompatibel

Andra nyheter är införandet av ett nytt radiosystem, CDL 39. Förkortningen står för Communication and Data Link och är ett system som är integrerat med stridsledningssystemet StriC. CDL 39 är också en grundläggande funktion för Gripens fortsatta integration i det framtida nätverksbaserade försvaret, NBF.

Kommunikationssystemet är också förberett för att kunna användas under operationer i internationella sammanhang och i samverkan med andra länder genom Natos standardlänksystem Link 16.

JAS 39C är dessutom förberett för ett

nytt navigeringssystem kallat NINS, liksom landningshjälpmedlet NILS. (Se FV-Nytt 4/99). Det är också möjligt att utrusta flygplanet med vanlig ILS liksom Natos identifikationssystem för eget respektive fiendlig flyg (IFF).

När det gäller beväpning kan JAS 39C utrustas med de befintliga vapnen inom

Flygvapnets generalinspektör Mats Nilsson talar när JAS 39C levererades den 6 september.

es den första JAS 39C Gripen till Försvarets materiel-
b i Linköping. *Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå*

ett utrymme i den vänstra delen av flygkroppen.

Tre stora färgbildskärmar dominerar förarplatsen i den nya Gripen-versionen JAS 39C.

Gripen-systemet. Den nya versionen är även förberedd för att kunna förses med framtida system, som exempelvis nya jaktrobotar, lasermålutpekare, bomber och spaningskapsel.

Tanka i luften

Att kunna tanka i luften har tidigare inte varit möjligt med något svenskt stridsflygplan. Därför innebär denna funktion i den nya Gripen ett betydelsefullt steg framåt för svenskt stridsflyg.

Tankningsröret är placerat på det vänstra luftintagets översida, där det normalt är infällt i skrovet och skjuts ut inför tankningen. Röret är konstruerat som ett teleskop, vilket gör att det kan rymmas i det relativt lilla flygplansskrovet.

Till följd av den ökade aktionstiden, som blir möjlig genom lufttankningen, krävs ett nytt system för pilotens syreför-

sörjning. Det kallas för OBOGS, On Board Oxygen Generating System, och är en syregenerator som gör att syre bildas ombord. Dess kapacitet medger flygning upp till tio timmar i sträck.

Än så länge finns det inget tankflygplan i Sverige, men arbetet med att modifiera en TP 84 Hercules påbörjas under hösten. Det kommer att tas i bruk under nästa år och kommer att användas till utbildning och träning i lufttankningsmetodik.

Första flygningen

Efter en period av inledande markprov genomfördes den första flygningen med JAS 39C på eftermiddagen den 14 augusti, med start och landning på Saabs flygfält i Linköping. Provflygaren Mats Torbjörns-son beskrev den 55 minuter långa flygningen med flygplan nummer 39208 som odramatisk.

Innan flygplanet överförs till FMV:s prov- och valideringscentrum på Malmen ska Saab ha genomfört cirka tio flygpass med 208:an som en leveranskontroll av flygplanet.

Av de totalt 204 Gripen som beställts har drygt 120 levererats hittills. Ursprungligen var det tänkt att de 64 flygplan som ingår den så kallade delserie tre skulle ha 39C-status. Under utvecklingsarbetets gång beslöts det dock att införa förändringarna på även på de 20 sista flygplanen i delserie 2.

Därmed kommer 84 flygplan att tillverkas med 39C-status, varav 14 tvåsitsiga. De kommer att betecknas JAS 39D.

JAS 39C kommer att ingå i det internationella snabbinsatsförbandet Swafrap JAS 39. Blekinge flygflottilj, F 17, i Ronneby har fått uppgiften att sätta upp förbandet.